

Sant Joan de Fàbregues

Rupit i Pruit

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Grau de Sant Joan - Rupit
Emplaçament	A la banda de ponent del pla del Roquer, damunt del camí a Vilanova de Sau (GR-2.2)
Alçada:	824 m.s.n.m

Coordenades:

Latitud:	42.01019
Longitud:	2.468
UTM Est (X):	455948
UTM Nord (Y):	4651044

Classificació

Número de fitxa	08901 - 111
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic
Segle	XI-XII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	Catàleg de béns a protegir de Rupit i Pruit. També està regulat com a Àrea d'Expectativa Arqueològica pel mateix catàleg.
Data aprovació:	dv., 23/05/2014 - 12:00
Número inventari	IPA 23445
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic

Fitxes associades:

[Goigs de Sant Joan Baptista](#)

[Aplec de Sant Joan de Fàbregues](#)

[Retaule de Sant Joan de Fàbregues](#)

[Rectoria de Sant Joan de Fàbregues](#)

[Fons documental de Rupit i Pruitt a l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic](#)

Autoria de la fitxa Adriana Geladó Prat

Data de registre de la fitxa: dl., 07/12/2020 - 17:18

Descripció

Església d'una sola nau amb tres absis disposats en forma de trèvol, damunt dels quals s'eleva un cimbori octogonal amb llanterna. L'absis central està capçat a llevant. La nau està coberta amb una volta de canó lleugerament apuntada i reforçada per tres arcs torals. Al mur de tramuntana de la nau, davant del portal d'accés, hi ha una capella lateral de poca fondària oberta a la nau mitjançant un arc de mig punt adovellat, amb les impostes motllurades. Els absis estan coberts amb voltes de quart d'esfera i s'obren a la nau mitjançant arcs torals de mig punt. El creuer, disposat entre els tres absis, està cobert amb una cúpula sobre trompes còniques i un tambor octogonal de planta irregular, rematat en el punt més alt per una llanterna. El temple s'il·lumina mitjançant cinc finestres d'arc de mig punt i de doble esqueixada, situades als absis i al mur de migdia. En l'actualitat, a la façana de ponent, hi ha l'antic portal d'accés principal reconvertit en un finestral fixe. Damunt seu hi ha una darrera obertura amb forma de creu grega.

La façana principal, orientada a migdia, presenta un portal d'accés format per dos arcs de mig punt adovellats disposats en gradació, amb els brancals bastits amb carreus de pedra i un timpà central llis. Els absis són decorats amb arquets i lesenes, amb un fris de dents de serra. Tant els absis com el cimbori estan coberts amb lloses de gres. La llanterna presenta una planta quadrada, una coberta piramidal i està bastida amb carreus de pedra. A l'extrem sud-oest s'aixeca el campanar, format per una torre de planta quadrada integrada a la nau, amb quatre finestres d'arc de mig punt i una coberta piramidal de rajola vidriada i decorada.

A la banda sud-est del temple, tancant la plataforma on s'assenta l'església respecte el desnivell existent, hi ha les restes de l'antic cementiri. Es conserva el portal d'accés al recinte, d'obertura rectangular emmarcada amb carreus de pedra i la llinda plana gravada amb l'any 1777. El coronament del mur on s'obre el portal és apuntat i està rematat amb lloses de pedra. També es conserven diverses làpides de pedra situades al subsòl i gravades amb diferents motius i inscripcions. Per la banda de ponent, el temple s'adossa a l'antiga rectoria mitjançant un mur de pedra situat a la banda de tramuntana, i que tanca un pati interior situat entre les dues construccions.

Observacions:

L'edifici està inclòs dins dels límits de l'Espai Natural Protegit del Collsacabra.

Història

L'església de Sant Joan de Fàbregues fou la parròquia del terme de Rupit fins l'any 1878, quan fou substituïda per la seva sufragània de Sant Miquel de Rupit. Alhora, la parròquia de Sant Joan donà el nom al

terme municipal fins l'any 1955, quan passà de Sant Joan de Fàbregues a Rupit (en l'actualitat, i des de l'annexió de Pruit l'any 1978, el nom del terme municipal és Rupit i Pruit).

El temple inicial fou consagrat l'any 961 pel bisbe de Vic Ató. Posteriorment, en un document datat l'any 968, ja es menciona la parròquia de Sant Joan de Fàbregues, dins del terme del castell de Fàbregues. La construcció actual respon a una renovació del temple primitiu realitzada entre finals del segle X i principis del segle XII. Entre els segles XII i XIII s'obrí un portal nou a la façana de migdia. Posteriorment, els terratrèmols del segle XV afectaren l'absis central i la volta, reparant els arcs torals que la sostenen. A finals del segle XVI, segons la visita pastoral de l'any 1590, el temple tenia un altar i un retaule dedicats a sant Sebastià i situats al cor del temple. El visitador manà que els traslladessin a la nau. L'any 1615 es va reparar el sostre del campanar i el pedró on cada diumenge es llegien els evangelis i es feia la benedicció del terme.

Del segle XVIII tenim notícia que el fossar s'havia esclavissat i estava descuidat (any 1710). Durant la primera meitat de la centúria, el creuer es va cobrir amb el cimbori (segons alguns autors, abans del cimbori hi havia un campanar) que, pel que sembla, presentava un contrafort de reforç que fou extret pels voltants de l'any 1749. L'any 1770, les reformes de reforç que s'hagueren de fer en aquest cimbori suposaren la supressió de l'absis central primitiu, bastint un nou presbiteri amb l'absis carrat de paret recta. També es construï un campaneret a l'extrem sud-oest de la nau i s'arbossà tot l'interior de l'edifici. Segons el canonge Corbella, "*l'església era un bon exemplar de construcció romànica amb tres absis i graciosa cúpula o llanterna. Amb els eixamplis que sofrí vers 1700 desaparegué l'absis del mig i part de la cúpula*" (Solà, 2006: 379-380). Un segle més tard, pels voltants de l'any 1882, l'església fou reformada.

Del segle XIX cal destacar que l'any 1878, el temple deixà de ser parroquial en favor de la seva sufragània de Sant Miquel de Rupit. Tot i això, el terme continuà coneixent-se amb el nom de l'església fins l'any 1945.

A partir del 1936, el temple deixà de tenir capellà, passant a dependre del rector de Rupit. L'any 1937, durant el conflicte bèl·lic de la guerra Civil espanyola, l'església fou incautada i destinada a magatzem per ordre de l'alcalde Josep Subirana. També tenim notícia que els altars laterals foren destruïts durant aquest conflicte bèl·lic. Pel que fa als altars, cal indicar que el central està dedicat a sant Joan Baptista, mentre que els laterals estaven dedicats a sant Pere i santa Maria inicialment. Posteriorment, entre els segles XV i XVI, es crearen nous altars dedicats al Roser, sant Isidre i sant Crist, que foren ubicats en noves capelles laterals (la capella situada davant del portal d'accés estava dedicada a la Mare de Déu del Roser).

Un cop finalitzada la guerra, el temple quedà abandonat i sense culte, i s'anà degradant. Pels voltants de l'any 1976, el temple fou restaurat pel Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona. Es va refer l'absis major, retornant-li la seva planta semicircular original. Entre d'altres tasques també es va restaurar el cimborri i la teulada del campanar, i es tornà a obrir el portal d'accés principal instal·lant-li un vidre fixe que dona molta llum a l'interior.

Bibliografia

ADELL I GISBERT, Joan Albert [et al.] (1984). *Osona II*. Col. Catalunya Romànica, 3 Barcelona: Enciclopèdia Catalana, p. 462-464.

BANÚS I BLANCH, Miquel (1986). *Rupit, pàgines de la seva història*. Barcelona: Montblanc-Martín, p. 40, 67-74.

CROSAS, Carles; SOLÀ, Joan; DOMINGO, Gemma (2014). *Catàleg de béns a protegir. Text refós*. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Rupit i Pruit. Consultat 12 novembre 2020, des de

<https://dtes.gencat.cat/rpucportal/> Núm identificació R30.

CROSAS, Carles; SOLÀ, Joan (2014). *Catàleg de masies i cases rurals. Text refós*. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Rupit i Pruit. Consultat 12 novembre 2020, des de <https://dtes.gencat.cat/rpucportal/> Núm. identificació M53.

CROSAS CASADESÚS, Jaume (2004). *Guerra i repressió al Collsacabra 1936-1943 (Pruit-Rupit-Tavertet)*. Santa Coloma de Gramanet: Grupo de Historia José Berruezo, p. 137, 138.

GAVÍN I BARCELÓ, Josep M. (1984). *Osona*. Col. Inventari d'esglésies, 15. Barcelona: Pòrtic, p. 121.

GINEBRA, Rafel (2012). "Campanes i rellotges de campanar". *Els Cingles de Collsacabra*, any 33, núm. 67, p. 3-4.

"Itineraris d'excursions per Collsacabra i Guillerics". *Els Cingles de Collsacabra*, 1984, any IV, núm. 15, p. 6.

NOGUERA, Antoni (1964). *Collsacabra*. Barcelona: Selecta, p. 110, 234-236.

ORDEIG I MATA, Ramon (1999). *Els comtats d'Osona i Manresa*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, col. Catalunya carolíngia, 4, segona part (p. 757-758).

PARÉS I GANYET, Quirze (1985). *La despoblació rural i les masies del Collsacabra*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, p. 401-402, 485.

SOLÀ, Fortià Prev. (1933). *El Cabrerès*. Barcelona: [s.n.], p. 86-87.

SOLÀ COLOMER, Xavier (2006). *La reforma catòlica a la muntanya catalana a través de les visites pastorals: els bisbats de Girona i Vic (1587-1800)*. (Tesi doctoral. Universitat de Girona). Consultat des de <http://hdl.handle.net/10803/7887>

Enllaços d'interès:

<http://invarquit.cultura.gencat.cat/>

<https://www.gnomonica.cat/>

